

Sygn. akt I C 127/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

dnia 29 grudnia 2017 roku

Sąd Rejonowy w Łęczycy, Wydział I Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: S.S.R. Wojciech Wysoczyński

Protokolant: st. sek. sąd. Aneta Kuleczka

po rozpoznaniu w dniu 19 grudnia 2017 roku, w Ł., na rozprawie,

sprawy z powództwa Z. B.

przeciwko A. K.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

1. oddała powództwo;
2. zasądza Z. B. na rzecz A. K. kwotę 5.417 zł (pięć tysięcy czterysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;
3. przyznaje ze Skarbu Państwa na rzecz adw. M. P. kwotę 4.428 zł. (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem złotych) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu;
4. nie obciąża powódki pozostałymi, nieuiszczonymi kosztami sądowymi przejmując je na rachunek Skarbu Państwa.

Sygnatura akt I C 127/17

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 22 maja 2017 roku, powódka Z. B. wniosła o zobowiązanie pozwanej A. K. do złożenia oświadczenia woli mocą którego przenosi na rzecz powódki własność nieruchomości: lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w Ł. przy ul. (...) / pozew k. 2-3/.

Powódka wniosła również o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych / pozew k. 2-3/.

Postanowieniem z dnia 8 sierpnia 2017 roku, Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym w Łęczycy zwolnił powódkę od kosztów sądowych ponad kwotę 600 złotych, oddalił wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w pozostałej części oraz ustanowił dla powódki pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata / postanowienie k. 16/.

Pozwana reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika – radcę prawnego wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na rzecz pozwanej kosztów procesu /odpowiedź na pozew k. 27-30/.

Sąd Rejonowy ustalił następujący faktyczny:

Powódka jest była teściową pozwanej / bezsporne/.

Syn powódki J. K. (1) zawarł z pozwaną związek małżeński w 2010 roku. Pozwana zamieszkała z synem powódki J. K. w Ł., w mieszkaniu pozwanej przy Al. (...). Następnie pozwana wraz z synem powódki przeniosła się do mieszkania przy

ul. (...). W mieszkaniu tym został zameldowany również J. K. / bezsporne, zez. pozwanej rozprawa z dnia 19.12.2017 roku 01:22:09/.

Początkowo relacje pozwanej z mężem układały się poprawnie. Poprawne relacje łączyły również powódkę i pozwaną. Pozwana i powódka utrzymywała stałe kontakty, odwiedzały się wzajemnie spędzały wspólnie wolny czas i uroczystości rodzinne. Pozwana interesowała się sprawami powódki / zez. św. A. S. rozprawa z dnia 19.12.2017 roku 00:05:58, zez. św. M. Z. rozprawa z dnia 19.12.2017 roku 00:37:30/.

W akcie notarialnym z dnia 19 stycznia 2014 roku, Rep. A 19/2014, Z. B. zawarła z pozwaną A. K. umowę darowizny mocą której, powódka darowała pozwanej do jej majątku osobistego lokal mieszkalny numer (...), położony w Ł. przy ul. (...) o powierzchni użytkowej 27,70 metrów kwadratowych wraz z udziałem wynoszącym 28/449 części, we współwłasności części wspólnych budynku, z którego ten lokal został wydzielony i innych urządzeń, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli poszczególnych lokali znajdujących się w tym budynku wielkomieszkaniowym oraz z takim samym udziałem w prawie użytkowania wieczystego działek gruntu, na których znajduje się ten budynek, a A. K. darowiznę powyższą przyjęła. Wartość darowizny strony określiły na kwotę 69.250 złotych / akta notarialny k. 4-6/.

Z uwagi na to, że J. K. (1) nadużywał alkoholu powódka nie zdecydowała przekazać synowi nieruchomości. Przyczyną darowania pozwanej nieruchomości do jej majątku osobistego był okoliczność, że powódka obawiała się że jej syn zmarnotrawi przekazany mu majątek Dodatkowo na J. K. (1) ciążył obowiązek alimentacyjny względem swoich małoletnich dzieci. Z uwagi na powyższe, realnie groziło J. K. wszczęcie egzekucji komorniczej. Okoliczność ta dodatkowo przesądziła, że powódka nie zdecydowała się przekazać nieruchomości synowi. / zez. św. A. S. rozprawa z dnia 19.12.2017 roku 00:05:58, zez. św. M. Z. rozprawa z dnia 19.12.2017 roku 00:37:30, zez. pozwanej rozprawa z dnia 19.12.2017 roku 01:19:06, zez. powódki rozprawa z dnia 19.12.2017 roku 00:54:45/.

Nadużywanie alkoholu przez J. K. (1) było przyczyną rozpadu małżeństwa pozwanej z synem powódki. Z powodu nadużywania alkoholu przez J. K. pomiędzy pozwaną a jej byłym mężem dochodziło do awantur. Zdarzyło się, że pozwana została zraniona przez byłego męża nożem. / zez. św. M. Z. rozprawa z dnia 19.12.2017 roku 00:40:00/.

Trudna sytuacja rodzinna wywołała problemy zdrowotne pozwanej. Pozwana leczy się na depresję od 2013 roku / bezsporne, dokumentacja medyczna k. 50-61/.

Około grudnia 2016 roku, relacja powódki i pozwanej zaczęły się psuć. W tym czasie powódka zadzwoniła dom pozwanej z informacją, że J. K. miał zawał. Pozwana przyjechała do Ł.. Okazało się jednak, że mąż pozwanej został zabrany do szpitala z powodu stanu nietrzeźwości.

W grudniu 2016 roku, pozwana odwiedziła powódkę w Ł.. Powódka nie wpuściła pozwanej do mieszkania. Pozwana przestała również odwiedzać powódkę w Ł. ponieważ nie pozwalał jej na to stan zdrowia. / zez. pozwanej rozprawa z dnia 19.12.2017 roku 01:23:43/.

W lutym 2017 roku, pozwana złożyła pozew rozwodowy / bezsporne/.

Od tego czasu powódka wielokrotnie i regularnie dzwoniła do pozwanej. Obwiniła pozwaną za rozpad związku. W czasie rozmów powódka używała wobec pozwanej słów wulgarnych takich jak na karcie 71. W jednej z rozmów powódka zażądała zwrotu darowanej nieruchomości. / zez. św. A. S. rozprawa z dnia 19.12.2017 roku 00:13:16, zez. św. M. Z. rozprawa z dnia 19.12.2017 roku 00:45:16, / zez. pozwanej rozprawa z dnia 19.12.2017 roku 01:23:43/.

Z uwagi na negatywne zachowanie powódki, aby nie eskalować konfliktu pozwana zablokowała numer powódki / zez. św. A. S. rozprawa z dnia 19.12.2017 roku 00:13:16, zez. św. M. Z. rozprawa z dnia 19.12.2017 roku 00:45:16, / zez. pozwanej rozprawa z dnia 19.12.2017 roku 01:23:43/.

W dniu 28 kwietnia 2017 roku, powódka odwołała darowiznę dokonaną aktem notarialnym z dnia 9 stycznia 2014 roku. W uzasadnieniu stanowiska powódka wskazała, że rażąca niewdzięczność pozwanej przejawia się tym, że po dokonaniu darowizny nie może liczyć na jej pomoc i wsparcie jako synowej. Podkreśliła również że warunkiem

dokonania darowizny było wyrażenie zgody przez obdarowaną na zamieszkania J. K. w mieszkaniu pozwanej w Ł.. Według powódki pozwana zmusiła syna do wyprowadzenia się i w ten sposób „pozostał on bez dachu nad głową” / oświadczenie k. 8/.

Z. B. ma 69 lat. Jest rencistką. Obecnie powódka zamieszkuje w Ł. wraz z niepełnosprawną osobą nad którą powódka sprawuje odpłatną opiekę. Powódka prowadzi podopiecznemu gospodarstwo domowe robi zakupy, podaje lekarstwa / zez. powódki rozprawa z dnia 19.12.2017 roku 01:00:02/.

Latem 2017 roku, u powódki zdiagnozowano nowotwór płuc. Po przeprowadzonym zabiegu operacyjnym stwierdzono w lewym płucu pozwanej ropień. Pozwana jest inwalidką III grupy, Nadal leczy się na depresję / zez. pozwanej rozprawa z dnia 19.12.2017 roku 01:23:43/.

Ustalając stan faktyczny w sprawie Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka J. K. (1) i powódki w zakresie w jakim twierdzili, że powódka nie miała ze strony pozwanej zapewnionej niezbędnej opieki oraz zainteresowania. Zeznania świadka w tej części pozostają w sprzeczności z pozostałym zebrany w sprawie materiałem dowodowym w postaci zeznań świadków M. Z., A. S. i zeznań pozwanej, którym to zeznaniom Sąd dał wiarę. Zeznania świadka i powódki w tym zakresie są odosobnione i nie znajdują potwierdza w wiarygodnym zebrany w sprawie materiale dowodowym.

Dla oceny zeznań świadka i powódki w tej części jest fakt, że powódka zamieszkuje w Ł. wraz z niepełnosprawną osobą nad którą powódka sprawuje odpłatną opiekę. Powódka prowadzi podopiecznemu gospodarstwo domowe robi zakupy, podaje lekarstwa. Trudno więc uznać za prawdziwe zeznania powódki w tej części w jakiej podnosi ona, że stan jej zdrowia jest tak zły że wymaga permanentnej opieki.

Z uwagi na powyższe odmówiono wiarygodności zeznaniom świadka i powódki w tym zakresie.

W pozostałym zakresie zeznania przesłuchanych świadków są niesprzeczne i koherentne. Brak jest podstaw do odmowy wiarygodności przesłuchanym świadkom.

W opinii Sądu zasługują na wiarę wszystkie dowody z dokumentów, albowiem są one kompletne i jasne, a ich treść i sposób pozyskania nie były kwestionowane.

Sąd Rejonowy zważył co następuje:

Powództwo jest bezzasadne i ze względu na to zostało oddalone jak w punkcie pierwszym sentencji wyroku.

Powódka – reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika - adwokata, nie udowodniła „rażącej niewdzięczności” po stronie pozwanego, który to obowiązek spoczywał na powódce z mocy art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. w związku z art. 898 § 1 k.c.

Zgodnie z treścią art. 898 § 2 k.c. darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności. Darowizna nie może być odwołana po upływie roku od dnia, w którym uprawniony do odwołania dowiedział się o niewdzięczności obdarowanego (art. 899 § 3 k.c.).

Odwołanie darowizny następuje przez oświadczenie złożone obdarowanemu na piśmie (art. 900 k.c.). Powódka złożyła oświadczenie w dniu 28 kwietnia 2017r., w którym odwołała darowiznę uczynioną na rzecz pozwanej w dniu 9 stycznia 2014 r. Odwołanie darowizny powódka łączyła z rażącą niewdzięczność pozwanej przejawiającą się tym, że po dokonaniu darowizny nie może liczyć na jej pomoc i wsparcie jako synowej. Powódka w oświadczeniu woli podkreśliła również że warunkiem dokonania darowizny było wyrażenie zgody przez obdarowaną na zamieszkania J. K. w mieszkaniu pozwanej w Ł.. Według powódki pozwana zmusiła syna do wyprowadzenia się i w ten sposób pozostał on „bez dachu nad głową”.

Ustawodawca nie wskazał, co należy rozumieć pod pojęciem rażącej niewdzięczności, jednakże bogate orzecznictwo Sądu Najwyższego w tym zakresie wskazuje, iż o istnieniu lub nieistnieniu podstaw do odwołania darowizny z

powodu rażącej niewdzięczności decydują w każdym przypadku konkretne okoliczności rozważane na tle zwyczajów panujących w określonych środowiskach społecznych, które nie wykraczają poza przypadki życiowych konfliktów, przy czym dla oceny, czy doszło do rażącej niewdzięczności istotnym jest nie tylko zachowanie samego obdarowanego, ale również zachowanie darczyńcy.

W orzecznictwie i piśmiennictwie przyjmuje się, że rażąca niewdzięczność odnosi się do takiego zachowania obdarowanego, które jest skierowane przeciw darczyńcy świadomie i w nieprzyjaznym zamiarze, ukierunkowane zazwyczaj na wyrządzenie krzywdy lub szkody majątkowej. Nie są to działania nieumyślne, niezamierzone. Z zasady wyłącza się również działania skierowane przeciwko osobie trzeciej, chyba że podjęte są z zamiarem pokrzywdzenia darczyńcy (zob. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 29 września 1969 r., III CZP 63/69, niepubl., z dnia 7 maja 1997 r., I CKN 117/97, niepubl. z dnia 25 listopada 1999 r., II CKN 600/98, niepubl., z dnia 26 lipca 2000 r., niepubl. z dnia 26 września 2000 r., III CKN 810/00, niepubl., z dnia 5 października 2000 r., II CKN 280/00, niepubl., z dnia 4 lutego 2005 r., I CK 5471/04, niepubl., z dnia 2 grudnia 2005 r. II CK 265/05, niepubl. i z dnia 15 czerwca 2010 r., II CSK 68/10, niepubl.).

Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 14 kwietnia 2005 r. wydanym w sprawie I ACa 60/05 wskazał m.in., iż "przez pojęcie "rażącej niewdzięczności" należy rozumieć tylko takie czynności obdarowanego - działania lub zaniechania, które są skierowane przeciwko darczyńcy z zamiarem nieprzyjaznym. Chodzi tu przede wszystkim o popełnienie przestępstwa przeciwko darczyńcy, np. przeciwko zdrowiu, życiu, czci, mieniu oraz o naruszenie przez obdarowanego obowiązków wynikających ze stosunków osobistych łączących go z darczyńcą - np. odmowa udzielenia pomocy w czasie choroby. Znamion rażącej niewdzięczności nie wyczerpują czyny nieumyślne obdarowanego, a nawet drobne czyny umyślne, ale niewykraczające poza zwykłe konflikty rodzinne". Każde inne działanie nawet jeżeli powoduje powstanie krzywdy, a nie jest działaniem zamierzonym, nie może być poczytywane za przejaw rażącej niewdzięczności.

Zdaniem Sądu ustalony stan faktyczny w oparciu o załączone do akt sprawy dokumenty, zeznania świadków nie potwierdzają twierdzeń powódki jakoby pozwana swoją postawą względem jej samej i pomimo jej zachowania, dała podstawy do odwołania darowizny.

W przedmiotowej sprawie nie można mówić w ogóle o niewdzięczności pozwanej, a z pewnością już nie o rażącej niewdzięczności.

Na wstępie zaznaczyć należy, że w akcie notarialnym z dnia 9 stycznia 2014 roku, pozwana nie przyjęła na siebie obowiązku opieki nad powódką. Obowiązek taki nie wynika również z przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Dodatkowo jak bezspornie ustalono w niniejszej sprawie, powódki nie wymaga opieki osób trzecich. W niniejszej sprawie wykazano, że powódka sama sprawuje opiekę nad osobą trzecią. Stan zdrowia powódki absolutnie nie wymaga, aby osoba trzecia zmuszona była sprawować nad powódką opiekę.

Strona powodowa nie udowodniła również, że jednym z warunków darowizny było również zameldowanie J. K. w mieszkaniu pozwanej. Warto zwrócić uwagę, że strony mogły taki obowiązek nałożyć na pozwaną w akcie notarialnym czego jednak nie uczyniły / art. 893 k.c./. Niezależnie od tego podkreślenia wymaga, że pozwana zameldowała J. K. w należącym do niej mieszkaniu najpierw na Al. (...), a później przy ul. (...). Okoliczności tej powódka nie kwestionowała.

Niewątpliwie rozwód syna powódki i pozwanej wywołał u powódki poczucie znacznego dyskomfortu wywołanego świadomością, że istotny składnik majątku należący uprzednio do powódki, darowany synowej pozostanie własnością synowej. Nie sposób jednak przyjąć, że rozwód pozwanej i wywołane nim osłabienie relacji rodzinnych z powódką stanowiło przejaw rażącej niewdzięczności obdarowanej. Samo wszak zawiedzenie przez obdarowaną pokładanych w niej nadziei nie mieści się w dyspozycji art. 898 § 1 k.c. i nie może stanowić przesłanki do odwołania darowizny.

Z uwagi na powyższe, Sąd orzekł jak w punkcie 1 wyroku.

O kosztach procesu Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i obciążył nimi powódkę jako przegrywającą sprawę, jak w punkcie drugim sentencji wyroku. Na sumę orzeczonych kosztów składają się: stawka minimalna kosztów zastępstwa procesowego pozwanej reprezentowanej przez radcę prawnego oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa uiszczona przez pozwaną reprezentowaną przez pełnomocnika.

Na marginesie podkreślić należy, że w sprawie Sąd nie znalazł podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c.

Po pierwsze osoba oczekująca zwolnienia z obowiązku poniesienia kosztów powinna wykazać okoliczności uzasadniające zastosowanie art. 102 k.p.c. Sama okoliczność, że powódka, ze względu na swoją trudną sytuację życiową i majątkową, korzystała ze zwolnienia od kosztów sądowych nie jest wystarczająca do przyjęcia, że w sprawie zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek, o którym mowa w art. 102 k.p.c.

Po drugie stan majątkowy strony nie stanowi decydującej przesłanki zwolnienia jej od obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2012 r., I CZ 34/12, niepubl.), a sam fakt zwolnienia strony od kosztów sądowych nie może prowadzić do automatycznego uznania, iż zachodzi "wypadek szczególnie uzasadniony" (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2012 r., I CZ 34/12. Inne podstawy do zastosowania w niniejszej sprawie art. 102 k.p.c. nie wystąpiły. Sprawa nie miała charakteru precedensowego. Nie można także przypisać pozwanej zachowania sprzecznego z zasadami współżycia społecznego, które uzasadniłoby zastosowanie względem powódki dobrodziejstwa wynikającego z art. 102 k.p.c..

Z uwagi na to, że powódka reprezentowana była przez pełnomocnika z urzędu, Sąd Rejonowy nakazał przyznać na rzecz adw. M. P. wynagrodzenie za udzielenie powódce pomocy prawnej z urzędu o czym orzeczono w punkcie trzecim wyroku.